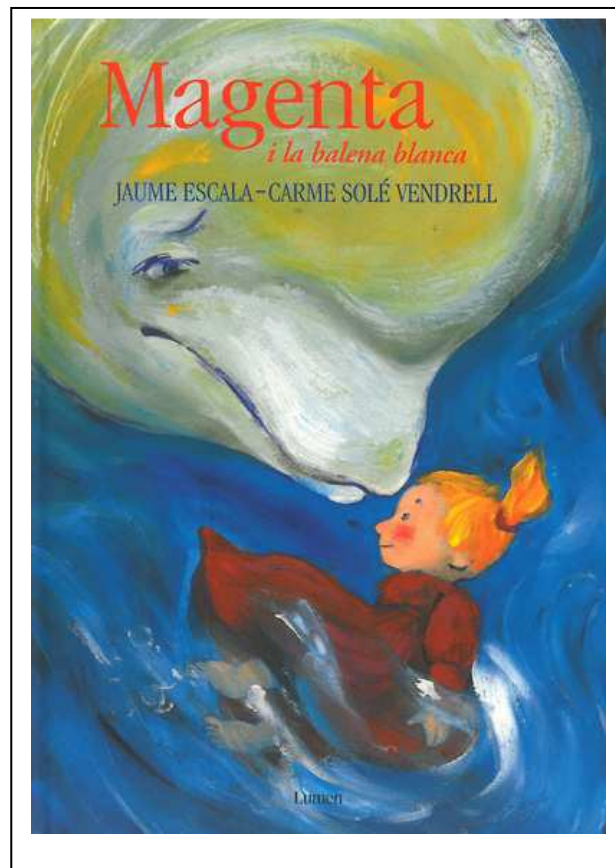

La lectura d'un àlbum il·lustrat: *Magenta i la balena blanca*

**2a edició
actualitzada**

Dossier didàctic de l'Impuls de la Lectura
Aprentatge inicial de la lectura
Saber llegir

La lectura d'un àlbum il·lustrat: Magenta i la balena blanca

Elaboració:

Servei d'Immersion i Acolliment Lingüístics.

Departament d'Ensenyament. Generalitat de Catalunya.

Octubre 2013

Segona revisió abril de 2016

Aquesta publicació té finalitat docent, per la qual cosa conté textos i fotografies procedents d'obres divulgades, a títol de citació, anàlisi, comentari o judici crític. De totes aquestes obres se cita adequadament la font de procedència i el nom de l'autor. Aquest ús està emparat pel dret de citació previst a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de Reconeixement-No comercial-Compartir 4.0 Internacional de Creative Commons. Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

ÍNDEX

1. Introducció	4
2. Què és un àlbum il·lustrat?	5
3. Magenta i la balena blanca	7
4. Estructura narrativa	7
5. Paper del mestre	8
5.1. Valors que transmet aquest àlbum	9
5.2. Les estratègies de comprensió lectora	9
6. Desenvolupament de l'activitat.	10
Abans de la lectura	10
Durant la lectura	12
Després de la lectura	19
7. Proposta d'altres àlbums il·lustrats	22
8. Annex	23
8.1. Biografia de l'autor: Jaume Escala	23
8.2. Biografia de la il·lustradora: Carme Solé i Vendrell	23
9. Bibliografia	23

1. INTRODUCCIÓ

L'activitat que es desenvolupa en aquesta proposta didàctica és un bon exemple sobre com es pot treballar la comprensió lectora en un l'àlbum il·lustrat, ja que per comprendre aquest tipus de text cal integrar la informació que aporta el text amb la informació que aporten les imatges.

Obrir un àlbum il·lustrat és com desembolicar un regal: no se sap ben bé què hi haurà a dins fins que s'ha obert.

La forma de l'àlbum, la mida, les il·lustracions, la textura de les pàgines... tot en ells xiuxiueja detalls sobre el seu contingut.

El fet que els àlbums combinin el codi visual i el lingüístic el fan un objecte de lectura ideal que s'adapta a les necessitats dels lectors: la imatge ajuda a entendre el text, a fer hipòtesis, a refusar-les... a anar més enllà del text escrit. Tenen formats atractius que conviden a llegirlos i a gaudir-ne.

En el moment que obrim un àlbum, se'ns ofereixen moltes possibilitats. Com a docents, ho hem de tenir ben present.

Els il·lustrats: una descoberta, diverses veus (2013)

A través dels àlbums il·lustrats podem educar els alumnes en el valor estètic de les imatges, i a la vegada desenvolupar la capacitat d'observació i d'anàlisi que comporta la lectura de la imatge.

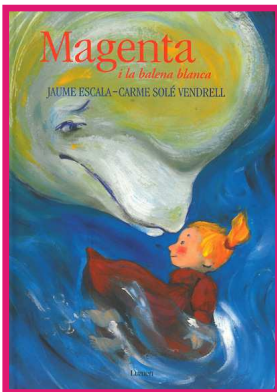
Cal educar nens i joves en l'anàlisi d'imatge amb l'esperança de crear éssers que, un cop arribats a l'edat adulta, siguin capaços de jutjar i interpretar una imatge —de la mateixa manera que llegeixen, jutgen i interpreten un text— ja sigui un dibuix, un quadre, una pel·lícula, una escultura.

Agustin Comotto

Objectiu: iniciar-se en la lectura d'imatges i l'adquisició de procediments i estratègies lectores a partir de la lectura guiada de l'àlbum il·lustrat per part de la mestra.

NIVELL: P-5 o primer de cicle inicial d'educació primària.

DADES BIBLIOGRÀFIQUES DE L'ÀLBUM:

Títol: *Magenta i la balena blanca*

Autor: Jaume Escala

Il·lustracions: Carme Solé Vendrell

Editorial: Lumen

Any: 2003

2. QUÈ ÉS UN ÀLBUM IL·LUISTRAT?¹

Definir què és un àlbum il·lustrat no és fàcil, entre d'altres, per l'ambigüitat del concepte. La línia que separa els àlbums il·lustrats d'altres tipus de llibres que compten amb il·lustracions és molt fina. Al nostre país, força tesis doctorals han fet intents per definir-lo.

Podem trobar les definicions següents:

Teresa Duran, escriptora i il·lustradora, destaca per la seva dedicació al llibre infantil i juvenil, tant en la creació com en la investigació i la docència:

(...) la gran diferència entre un llibre il·lustrat i un àlbum rau en qui porta el pes narratiu. Quan la imatge és imprescindible per entendre qui fa què, com, quan i per què; quan, observant-la podem fer-nos una idea cabdal i fiable de la història o de l'anècdota narrada, explícitament o implícita, i quan, analitzant-la, podem apreciar com i per què aquell discurs icònic ens expressa el que ens expressa, aleshores, estem davant d'un àlbum il·lustrat.

Rosa Tabernero, professora titular de literatura infantil a la Universitat de Saragossa:

(...) un llibre -àlbum, a diferència d'un llibre il·lustrat, és concebut com una unitat, una totalitat que integra totes les parts designades en una seqüència d'interrelacions: el que en el món anglosaxó es denomina pictures books. (Shulevitz 1996: 238; Duràn 1999: 79; Colomer, 1998). Per altra banda, s'entén

¹ A partir de:

BADIA, M. ; LLADÓ, C. *Els il·lustrats: una descoberta, diverses veus*. [En línia]. DEPARTAMENT D'ENSENYAMENT. GENERALITAT DE CATALUNYA, 2013.

<http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/8a244715-1333-4a23-adcc-735622e229f8/albums_illustrat.pdf> [Consulta: 20 d'abril de 2016]

que les relacions entre les paraules i les il·lustracions varien des d'una relació d'òbvia congruència fins a una d'alta ironia.

Maria Cèlia Silva- Díaz, docent, investigadora i editora de literatura infantil:

(...) són els contes il·lustrats on el text i la imatge col·laboren junts per establir el significat de la història, de manera que per explicar el que allà hi passa hem de recórrer el que diuen paraules com al que "diuen" les il·lustracions. Amb la lectura d'àlbums els lectors aprenen a buscar el sentit de les històries en un procés que integra dos codis diferents.

(...) la idea d'un bon àlbum és que tots els elements del llibre es posin en joc al servei de la història. El text i la il·lustració, com ja hem dit, però també el format, el fons de la pàgina, la disposició dels elements en ella, la tipografia, etc.

Analitzant aquestes definicions, es poden extreure les característiques de l'àlbum il·lustrat, les que el fan tan especial:

- Té forma de llibre.
- Integra dos codis diferents en un sol objecte: el codi lingüístic i el codi visual.
- La imatge/il·lustració és imprescindible per entendre la història que es conta. Pot tenir diferents tipus de relació amb el text a qui acompanya: pot anar més enllà del text, pot explicar el contrari del que ens diu el text...
- El text i la il·lustració tenen un lligam molt especial: col·laboren junts per explicar la història.
- Tots els elements que conformen l'àlbum ens expliquen la història que conté: el seu format, la mida, el color, la tipografia que utilitza... és com una gran orquestra que necessita de tots els músics per poder tocar una simfonia.

Per totes aquestes qualitats, els àlbums esdevenen un material amb molt de potencial per als alumnes, i no només per als que s'inicien en la lectura, sinó per a totes les edats. El text i la il·lustració estableixen una relació molt especial: la imatge pot complementar el text, pot anar més enllà del que explica, pot explicar una història paral·lela... el mestre/mediador ha de potenciar l'escolta activa per part dels alumnes que, a través de la paraula i la imatge, van teixint la història que se'ls llegeix.

Per comprendre la història que ens conta l'àlbum l'alumne ha de posar en marxa les seves estratègies de comprensió lectora, tant del text com de la imatge: ha d'esdevenir un lector actiu.

Quan un adult llegeix un àlbum a un infant, no es pot limitar a pronunciar-ne el text en veu alta, encara que l'entoni molt bé. (...) l'adult ha d'enriquir la recepció lectora dels més menuts, amb preguntes, amb observacions d'anada i tornada; ha de crear expectatives sobre el que hi haurà a la pàgina següent; ha de facilitar la intervenció de l'infant que veu, assenyala, dedueix, participa ..., i no solament n'interpreta el que diu l'adult que li llegeix les lletres, sinó també el que infereix de les imatges i tot el que les envolta, des de la coberta inicial fins a les pàgines de guarda finals.

DURAN, T. "L'àlbum dins la narrativa visual". Articles de didàctica de la llengua i de la literatura (2010), núm.52.

3. MAGENTA I LA BALENA BLANCA

És un àlbum il·lustrat de format gran amb dibuixos pintats a l'oli. Totes les imatges són de doble pàgina (fins i tot la portada), les quals poden ser explorades amb deteniment, centrant l'atenció en les pinzellades de l'artista que es veuen a simple vista, la textura, el color, l'ambient on està ubicada la història, i també una observació dels personatges i dels diferents plans (primer pla, pla general, pla americà).

La il·lustració és del tipus *naturalista o realista*, la qual *"respecta les regles donades per la realitat i la natura. S'esforça a seguir el cànon de proporcions de coses vives i inertes, la perspectiva i el colors dels objectes, i fins i tot intenta capturar el màxim possible l'anecdòticari que ens ofereix l'entorn a través de la simple observació"*. Agustín Comotto.

4. ESTRUCTURA NARRATIVA

Petita narració sobre una fada, la Magenta, que porta un vestit del mateix color que el seu nom. La història passa al mar i els personatges són peixos, balenes i dofins. També hi ha un nen i una nena que viuen en un poblet de la costa, amics de la Magenta.

La trama és ben senzilla, manté l'esquema característic dels contes tradicionals, amb una situació inicial, un desenvolupament, una resolució i un final equilibrat: una família de balenes és atacada per uns pescadors de

balenes, i la balena petita és ferida per un arpó, els peixos van a buscar la fada perquè saben que té poders màgics. Magenta, amb l'ajuda dels seus amics, la cuida i li cura les ferides, fins i tot anirà a buscar els seus pares i, finalment, els reuneix a tots.

Pel que fa a la presència del text escrit, l'àlbum presenta un text breu de tres o quatre línies a cada doble pàgina. D'altra banda, la seqüència d'imatges està molt ben travada i guia adequadament el lector. Les imatges, d'una gran qualitat, complementen el text en tot moment.

5. PAPER DEL MESTRE

Els àlbums són plens de detalls, tant de contingut com de forma, que poden passar desapercebuts als ulls poc hàbils i inexperts dels alumnes. El mestre té un paper clau en el guiatge per aquesta lectura del text i de la imatge.

És convenient que els docents interpretem bé la ideologia i els valors que s'amaguen darrere del contingut d'aquest àlbum il·lustrat, i fins i tot de la forma, d'una obra de literatura infantil. El paper com a mediadors en la transmissió d'aquesta ideologia i com a educadors de les emocions amb els alumnes és molt important.

Sens dubte, el rol principal que hem de dur a terme és el de **guiar i mediar** el procés lector dels infants. Ajudar-los a copsar indicis rellevants del **text visual** que ells no són capaços d'observar, a potenciar l'elaboració **d'hipòtesis i inferències** i a promoure l'ampliació i revisió de les **respostes lectores**. Tots aquests aspectes contribuiran a l'assoliment d'una **comprensió** més profunda de l'àlbum.

Per tal de poder dur a terme una mediació com cal, és important i imprescindible una bona anàlisi de l'àlbum per part del docent, tant des del punt de vista temàtic i narratiu com de les imatges.

5.1. VALORS QUE TRANSMET AQUEST ÀLBUM

Tot analitzant la trama de l'àlbum i les característiques dels seus personatges, podem descobrir els valors que porta intrínsecs i fer-los visibles als ulls dels nostres alumnes.

VALORS PSICOLÒGICS DEL CONTE	
De la protagonista	Aspectes sobre els que en pot fer reflexionar
Magenta és una fada valenta, decidida a ajudar a tothom. És una nena que podria ser de la seva mateixa edat, que no té por ni dubta d'ajudar els altres en tot moment, encara que per fer-ho s'hagi d'enfrontar al perill.	<ul style="list-style-type: none">• La por als problemes quotidians.• L'ajuda a les persones que ens envolten, pensar en els altres.
És feliç mirant i gaudint de la sortida del sol, de poder banyar-se al mar cada mati quan surt el primer raig de sol, de tenir tot tipus d'amics... S'acontenta amb les coses "senzilles" que ofereix la vida cada dia.	<ul style="list-style-type: none">• Valorar les coses senzilles que ofereix la vida i que, molts cops, ens passen desapercebudes.
No es rendeix mai, treballa fins que aconsegueix que tothom sigui plenament feliç.	<ul style="list-style-type: none">• La perseverança i el treball per aconseguir allò que ens proposem.
De l'argument	
La petita balena blanca porta un arpó clavat al cos per uns caçadors. A partir d'aquí s'inicia una aventura per salvar-la i retornar-la al costat de la seva família.	<ul style="list-style-type: none">• Aquesta obra és una al·legoria a la natura i al respecte de les espècies i del medi que habitem.

5.2. LES ESTRATÈGIES DE COMPRESIÓ LECTORA

Quines estratègies de lectura podem treballar amb els alumnes d' EI i de CI? Podem treballar totes les estratègies de comprensió lectora sempre i quan es faci amb els materials adequats a l'edat i als interessos dels alumnes. De la mateixa manera, l'exigència en el nivell de reflexió de l'alumne també ha de ser en funció del seu moment evolutiu, i amb l'ús d'un llenguatge propi per a l'edat i domini de la llengua.

Les quatre estratègies lectores fonamentals de treballar en aquests dos cicles són :

1.- Formulació d'hipòtesis i comprovació, permeten generar expectatives, controlar les seves prediccions mentre interactuen amb el text o la imatge i permeten contrastar, confirmar i revisar les hipòtesis inicials.

2.- Fer inferències, que permeten suplir buits d'informació i aclarir dubtes, establir connexions amb el que ja saben, intuir què ens vol transmetre l'autor i posar-nos en situació que planteja el text.

3.- Fer connexions, per establir vincles amb la informació del text molt estrets, que permeten al lector un alt grau d'implicació, reconèixer coses que ja sabíem o per trobar similituds i viure emocionalment la trama d'uns esdeveniments.

4.- Resumir permet reflexionar sobre la informació que obtenim del text, seleccionar la informació, identificar, localitzar, establir idees principals del text i del tema i facilitar la transmissió de coneixement.

6. DESENVOLUPAMENT DE L'ACTIVITAT

A continuació us presentem una seqüència didàctica per:

- Acompanyar els alumnes en l'exploració de les imatges de l'àlbum
- Aprendre a generar estratègies de lectura.
- Ajudar-los a fer l'escolta activa de la lectura expressiva per part del docent.

Els tipus de preguntes que dirigirem a l'alumnat poden ser diversos:

1. Preguntes per obtenir una informació directa i precisa de l'exploració de la imatge: què hi veus?, com està assegurada la Magenta?, de quin color és...
2. Preguntes més dirigides a suposar la intenció que té l'autor/a: Què necessita una fada per trobar-se amb un dofí? Què vol dir que és màgica? Què us sembla que farà ara? Per què?
3. Preguntes destinades a veure com a l'alumne li ha afectat la lectura d'aquell àlbum i les connexions que ha fet, tant amb la seva experiència personal com amb altres lectures.

Si volem que els alumnes siguin els que vagin descobrint el desenvolupament de la història, les preguntes hauran de ser més obertes i el mestre haurà d'anar recollint les intervencions (a la pissarra o en un paper continu) dels alumnes i acceptar-les totes. Quan es vagin comprovant les hipòtesis formulades serà quan podrem avançar i continuar la narració.

A la proposta que hi ha a continuació us proposem diferents tipus d'intervencions, per tal que, segons la dinàmica que es generi amb el vostre grup d'alumnes, pugueu ajustar la vostra.

A partir d'ara, trobareu marcades amb diferents colors les preguntes que facin referència específica només al **text** o només a la **imatge**.

Abans de la lectura

Creació d'expectatives:

Mostrar als alumnes la portada i la contraportada ben oberta i demanar-los que observin bé la imatge. Donar-los temps, deixar que cadascun faci un recorregut general a la il·lustració. A partir d'aquí podem preguntar:

- Quins personatges hi veieu aquí?
- On es troben? Què us ho fa pensar?
- Deuen ser amics? Com ho sabeu?

Ara podem llegir el títol: *Magenta i la balena blanca*.

- Sabeu què ens pot explicar aquest conte?
- Qui deu ser la Magenta?
- Sabeu què vol dir Magenta? És un nom de persona? L'heu sentit alguna vegada aquest nom? Deuen ser amigues la Magenta i la balena blanca?

Explicar que Magenta és també el nom d'un color, demanar que es fixin en el color del vestit de la protagonista.

- On veiem més aquest color? Algú de nosaltres porta alguna peça de roba d'aquest color?

Aquí caldrà fer-los adonar de la relació del nom de la fada amb el nom del color del seu vestit. (podem fer relació del color magenta amb la manera d'aconseguir-lo, barrejant diferents colors).

Escrivim MAGENTA a la pissarra o en un paper continu.

Llegim amb veu alta i a poc a poc el text que hi ha a la contraportada:

“ Un dia, sobtadament, els habitants del fons marí van anar a cercar la Magenta, la fada viatgera perquè els ajudés amb els seus poders a salvar una amiga, ferida per la mà de l'home... “.

- Què us sembla, doncs, Magenta és una nena? Què ens diu que és?
- Sabeu què són les fades? Quines fades coneixem?

- Fixem-nos bé amb la Magenta: com és? Demanar que la descriguin a partir d'observar la il·lustració de la portada.
- També podem mirar el peix que hi ha a la portada. Sembla molt gros, ho deu ser? De quin peix es tracta? N'hem vist alguna vegada? On? Quin nom té aquest peix?

Prediccions sobre el contingut:

Anotar aquestes prediccions a la pissarra o en un paper continu per poder anar verificant i reformulant les hipòtesis.

- Què creieu que els passarà a aquests dos personatges?
En aquest moment, els alumnes podran dir el que es veu, però no podran parlar dels sentiments, ni de la situació que viuran perquè encara no coneixen els personatges.

Establiment dels objectius:

Objectiu de lectura:

Ara, entre tots, anirem explicant aquest conte, vosaltres haureu d'escoltar molt bé quan us llegeixi el text, pensar... per saber:

- Com és la Magenta
- Quina aventura va viure amb la balena blanca

Objectiu d'aprenentatge:

- Aprendre a interpretar què ens diuen les imatges, a observar bé els detalls, els colors...

Durant la Lectura

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
Portada i contraportada	Veure "abans de la lectura"	Crear expectatives Fer hipòtesis i prediccions del contingut Establir els objectius

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
		de lectura i d'aprenentatge
Guardes	<p>Observar les guardes anteriors de l'àlbum:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què creieu que representen? Per què? 	Inferir a partir de la imatge
<p>1 i 2</p> <p>La fada mira el sol quan surt.</p>	<p>Caldrà demanar als alumnes que mirin molt bé la imatge:</p> <p>Les pinzellades, el reflex del sol a l'aigua, el mar agafa el color vermell i els tons càlids del sol quan surt a primera hora del matí. La fada asseguda dalt d'una roca, tranquil·la, relaxada. És una imatge estàtica, que transmet calma.</p> <p>Aquí la mestra pot fer un petit modelatge i explicitar a l'alumnat una experiència personal:</p> <p>“ Quan estic de vacances en un lloc on hi ha mar, el que més m'agrada és llevar-me de bon matí, i amb la companyia de la meva gossa, anar passejant fins al mar, aturar-me en un lloc on hi ha moltes pedres, asseure-m'hi i... i mirar, mirar l'aigua, el seu color, m'agrada observar el sol que ja comença a escalfar-me la cara ..”</p> <p>Demanar que tanquin els ulls i que s'imaginin que són la fada.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què està fent la fada Magenta? - On està asseguda? De quina manera està asseguda? - Què està mirant? - Està tranquil·la? Com ho sabeu? - <i>Hem observat alguna vegada quan surt o quan s'amaga el sol?</i> <p>Llegir-los expressivament el text d'aquesta doble pàgina:</p> <p><i>“A la Magenta, la fada viatgera, li agrada molt mirar el sol quan surt ben aviat per sobre del mar i saludar-lo amb un somriure”.</i></p>	<p>Inferir a partir de la imatge</p> <p>Connexió amb la seva experiència</p>
<p>3 i 4</p> <p>La fada juga amb les onades del mar.</p>	<p>En aquestes dues pàgines podem fer preguntes als alumnes perquè elaborin hipòtesis sobre què està fent la Magenta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què us sembla que està fent ara Magenta? - De quin color és el mar de bon matí? Per què? 	Fer hipòtesis a partir de la imatge

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
	<p>- <i>Com està la Magenta? Contenta, feliç... Què us ho fa pensar?</i></p> <p>- <i>Què deu estar pensant?</i></p> <p>Llegir el text d'aquestes dues pàgines:</p> <p><i>"I es diverteix jugant amb les onades com una sirena" .</i></p> <p>- <i>Sabeu què és una sirena?</i></p> <p>Verifiquem les hipòtesis emeses.</p>	<p>Fer inferències (a partir de la imatge i del text, "Com està la Magenta?")</p> <p>Comprovar hipòtesis</p>
<p>5 i 6 Magenta nedant al fons del mar.</p>	<p>- <i>Fixeu-vos en els colors. Què deu haver passat?</i></p> <p>Fer adonar del canvi de tonalitats, del colors càlids del sol, passem als fons de l'aigua marina, blava, fosca, freda...</p> <p>- <i>On és ara Magenta? Com ho sabeu?</i></p> <p>- <i>Està contenta com a la imatge que hem vist abans? Com està ara?</i></p> <p>- <i>Què més veiem en aquesta il·lustració?</i></p> <p>- <i>Aquests colors, què us fan pensar?</i></p> <p>Ajudar els alumnes a explorar aquesta imatge de pla general, observar quins animals hi ha, com se'ls veu: contents, preocupats, seriosos...</p> <p>- <i>Sabríem dir el nom de cadascun?</i></p> <p>- <i>Què més veiem en aquesta imatge?</i></p> <p>Fer-los adonar de les taques vermelles que hi ha a dalt i a l'esquerra del full. Demanar als alumnes que diguin què els sembla que pot ser.</p> <p>- <i>Fixeu-vos en aquestes taques vermelles. Què penseu que són? Què us ho fa pensar?</i></p> <p>Lectura expressiva per part de la mestra:</p> <p><i>" Un dia, sobtadament, els habitants del fons marí varen anar a cercar-la a corre cuita perquè els ajudés amb els seus poders a</i></p>	<p>Fer hipòtesis a partir de la imatge</p> <p>Inferir a partir de la imatge</p> <p>Inferir a partir de la imatge</p> <p>Hipòtesis a partir de la imatge</p> <p>Hipòtesis a partir de la imatge</p>

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
	<p>salvar una amiga, ferida per la mà de l'home... “.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Aquest trosset de text que us he llegit, us sona? Creieu que ja us l'he llegit abans? - Què us sembla, doncs, que representen aquestes taques de color vermell? - Què penseu que farà ara la Magenta? 	<p>Inferir a partir del text</p> <p>Fer hipòtesis a partir del text</p>
<p>7 i 8</p> <p>Magenta dalt del dofí s'apropa a la balena ferida.</p>	<p>Verificar les hipòtesis emeses.</p> <p>Ajudem a observar que el color del blau ara és diferent, és més clar, hi ha pinzellades blanques, representa la superfície de l'aigua del mar.</p> <ul style="list-style-type: none"> - On està ara la Magenta? De quin color és l'aigua? Per què penseu que deu ser així? <p>Ara ens fixarem amb els dofins: són animals que es desplacen molt de pressa, són amables i els agrada ajudar.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Quins animals l'ajuden? - Heu vist alguna vegada aquests animals? On? Quin nom tenen? - A la nostra biblioteca hi ha llibres d'aquest tipus d'animals? Quins? - Per què creieu que ha triat els dofins i no ha triat altres animals marins? - A quina part del cos del dofí ha pujat Magenta? - Com saben els dofins a on han d'anar? Com és que entenen el que els diu la Magenta? <p>Aquí sí que podran fer connexions amb aquest animal (visites al zoo, vacances amb la família...)</p> <ul style="list-style-type: none"> - On està la balena ferida? <p>Ajudar a verbalitzar la situació de l'animal a la làmina: a dalt a l'esquerra.</p>	<p>Inferir a partir de la imatge</p> <p>Fer connexions (imatge -un mateix)</p> <p>Fer connexions (Text - text)</p> <p>Fer hipòtesis</p> <p>Connexió amb la seva experiència, amb el món.</p> <p>Connexió amb la seva experiència, amb el món.</p>

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
	<p>- Amb què l'han ferit? Què li deuen haver clavat? Per què?</p> <p>Aquí haurem de compartir el significat de la paraula arpó, explicar qui el fa servir, quina forma té, de què està fet...</p> <p>- Hem vist alguna vegada un arpó com aquest? On?</p> <p>Lectura expressiva per part de la mestra:</p> <p>Ara escolteu que us llegiré el text d'aquestes dues pàgines i podreu comprovar què li ha passat:</p> <p><i>"De seguida els dofins la van portar on es trobava la criatura, una petita balena blanca amb un arpó clavat en un costat.</i></p> <p><i>Estava trista i malalta, perquè al fugir del caçadors, s'havia perdut al mig del mar".</i></p> <p>- <i>Podem fer memòria i recordar què ha passat al conte fins ara?</i></p>	<p>Comprovació de les hipòtesis.</p> <p>Recapitular.</p>
<p>9 i 10</p> <p>Magenta, amb el seu vestit màgic atura l'hemorràgia. Un dofí li treu l'arpó.</p>	<p>Observació d'aquest primer pla de la balena, la Magenta i el dofí amb l'arpó.</p> <p>- Què us sembla que està fent la Magenta? Què fa amb el seu vestit? I el dofí, per què porta l'arpó a la boca?</p> <p>Podem anotar les hipòtesis dels alumnes a la pissarra o en un paper continu per tal que després es puguin comprovar.</p> <p>Lectura expressiva per part de la mestra</p> <p><i>"Un dofí, fent un gran salt, va arrancar del cos de la balena aquell maleït metall, mentre Magenta li tapava la ferida amb el seu vestit màgic"</i></p> <p>- Com és el seu vestit? Què vol dir que és màgic?</p> <p>- <i>Podríeu aturar la sang d'una balena amb el vostre jersei? Per què? Què us ho fa pensar?</i></p> <p>- <i>Com continuarà aquesta història? Què passarà ara?</i></p> <p>Anem a comprovar qui s'acosta més al que en realitat passa al conte.</p>	<p>Inferir?</p> <p>Comprovació d'hipòtesis.</p> <p>Reformulació, si cal, d'hipòtesis.</p> <p>Fer hipòtesis</p> <p>Comprovació d'hipòtesis.</p>

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
<p>11 i 12</p> <p>Magenta i els dofins van a buscar uns amics perquè els ajudin.</p>	<p>Lectura expressiva per part de la mestra</p> <p><i>“La Magenta i la balena van viatjar fins a la platja ajudats per dos dofins molt forts travessant les aigües del mar molt i molt de pressa , com ho fan les estrelles fugaces del cel”.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - Cap a on van Magenta i els dofins? - Com transporten a la balena? - La Magenta continua taponant la ferida? - <i>Què penseu que passarà ara?</i> 	<p>Comprovació text-imatge.</p> <p>Hipòtesis</p>
<p>13 i 14</p> <p>Magenta i els seus amics embenen a la balena.</p>	<p>Comprovació d'hipòtesis</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mireu la balena, què deuen fer aquests nens? <p>Ajudar els infants a comprendre què fan..</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Us han embenat alguna vegada? Quina part del cos? Doncs la Magenta amb l'ajuda dels seus amics van embenar la ferida de la balena, escolteu què ens diu el text:</i> <p>Lectura expressiva per part de la mestra:</p> <p><i>“ Uns nens, fills de pescadors que vivien a prop de la platja, van ajudar a la Magenta a embolicar la ferida de la balena amb una vela d'una barca que feia temps que ja no es feia servir” .</i></p> <p>Podem fixar-nos com ho fan: els nens aguanten el tros de vela i Magenta va donant voltes al cos de la balena per embenar-la.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Podem explicar com l'embenen? 	<p>Connexió imatge-vivència personal</p>
<p>15 i 16</p> <p>Tots junts juguen, la balena ja es troba millor.</p>	<p>La imatge d'aquestes dues pàgines és ben explícita. La balena s'ha curat i pot jugar amb els seus amics i també amb la Magenta. Observar que li surt aigua pel respirador de sobre el cap.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Què està passant ara? Què fan tots plegats? - Mirem bé les seves cares, com creieu que es senten? - Què han hagut de fer per arribar a estar tant contents? - Quan ens sentim així? - Què ens ha de passar per estar contents? 	<p>Connexió imatge-vivència personal.</p>

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
	<p>Lectura expressiva per part de la mestra:</p> <p><i>“ La petita balena es va recuperar molt de pressa. Li agradava jugar amb els nens, la fada i les onades del mar. Tots estaven molt..... (deixar que ho endevinin – contents-) perquè ja estava (deixar que endevinin què pot dir el text- fora de perill-) “</i></p> <p>- <i>Podem fer memòria? Recordem tots els personatges que surten en aquest conte? Tanqueu els ulls, penseu-ho bé i me'ls dieu.</i></p>	<p>Hipòtesis sobre el text</p> <p>Recapitulació de personatges.</p>
<p>17 i 18</p> <p>La balena es mostra trista perquè ha perdut els pares.</p>	<p>- Mireu bé aquesta imatge de la balena. Està contenta? Com està? Per què creieu que deu estar així?</p> <p>Cadascú pensa què li està passant ara a la balena i em dieu què creieu que diu el text d'aquestes pàgines.</p> <p>Anotem les idees més rellevants dels infants a la pissarra, llegim el text i comprovem.</p> <p>Lectura expressiva per part de la mestra:</p> <p><i>“Però la balena encara estava trista perquè no sabia on eren els seus pares. Magenta li va dir: no et preocupis, jo sé parlar la llengua de les balenes. I es va submergir a dins del mar”</i></p> <p>Comprovació d'hipòtesis</p> <p>- Creieu que Magenta trobarà els seus pares? Com ho farà?</p>	<p>Fer hipòtesis sobre el contingut del text.</p> <p>Hipòtesis</p>
<p>19 i 20</p> <p>La magenta va a buscar els pares de la balena</p>	<p>Comprovació d'hipòtesis</p> <p>Mireu bé aquesta imatge . Qui són aquests personatges d'aquí dalt? Els ha trobat finalment?</p> <p><i>Sí que els ha trobat, sí. Molts de vosaltres heu pensat el mateix.</i></p> <p>- <i>Us llegeixo què ens diu l'autora del conte:</i></p> <p><i>“ Magenta va travessar l'oceà de cap a cap seguint les corrents marines, i va trobar els pares de la petita balena que també estaven buscant-la.</i></p> <p><i>-Hola, sóc la fada Magenta- els hi va dir- veniu amb mi, us portaré amb la vostra filla”</i></p>	<p>Inferència a partir de la imatge</p> <p>Hipòtesis sobre la</p>

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
	<ul style="list-style-type: none"> - <i>I ara... quina imatge veurem a la propera pàgina? Hi hauran tots els personatges del conte? Es trobaran al fons mar o a la superfície?</i> 	següent il·lustració.
<p>20 i 21</p> <p>La balena es retroba amb els seus pares.</p>	<p>Comprovació d'hipòtesis</p> <p>Un primer pla espectacular del retrobament de la família de les balenes.</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Per què creieu que no hi ha la Magenta ni els nens en aquesta il·lustració?</i> <p>Lectura expressiva per part de la mestra:</p> <p><i>“Que contenta que es va posar la balena quan va veure els seus pares! Petons, abraçades. Tornaven a estar junts i curada del tot.”</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Us abraceu amb els vostres pares? Quan? Quin moment del dia us agrada més?</i> <p>Recordem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>En quin moment del dia comença aquesta història?</i> - <i>Creieu que ara ja s'ha acabat el conte? Per què? Què pot passar si ja s'han trobat tots i ja són ben feliços?</i> - <i>On és la fada Magenta? I els nens?</i> 	<p>Recapitular entorn el temps que ha passat en aquesta història.</p> <p>Hipòtesis sobre el final</p>
<p>22 i 23</p> <p>Magenta i els seus amics s'acomiaden de la família de la balena.</p>	<p>Deixar uns instants perquè l'alumnat gaudeixi de l'última imatge (pla general) de l'àlbum. A una banda, la família de balenes, a l'altra la fada i els nens i... la lluna (personatge nou).</p> <p>Comprovació d'hipòtesis</p> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Què fan les balenes?</i> - <i>On estan Magenta i els nens?</i> - <i>S'estan dient alguna cosa? Quina?</i> - <i>Quin personatge nou hi ha en aquesta imatge?</i> - <i>Quin moment del dia deu ser?</i> <p>Lectura expressiva per part de la mestra:</p>	

Pàgines de l'àlbum	Desenvolupament de la narració Preguntes i intervencions del docent Text del conte	Estratègies de lectura que treballem: fer hipòtesis, inferir, fer connexions, i recapitular
	<p><i>"-Adéu! – va dir la petita balena blanca.</i></p> <p><i>-Adéu-siau- van dir els nens i la fada Magenta.</i></p> <p><i>-Us vindrem a veure de tant en tant- van dir les balenes.</i></p> <p><i>La lluna, des del cel, els hi deia bona nit."</i></p>	

Després de la Lectura

Comprovació dels objectius de la lectura

Ara sabem:

- Com és la Magenta?
- L'aventura que ha viscut amb la balena blanca?

També hem après:

- Que les imatges també parlen i ens diuen moltes coses, i que hem d'acostumar-nos a mirar-les bé?

Possibles preguntes de comprensió

Literals:

- La Magenta és una fada?
- Què és el que li agradava fer cada dia?
- Li agradava tenir amics nous?

Interpretatives

- Com és que la balena es va perdre?
- Com és que la Magenta la volia ajudar?
- Creieu que la Magenta viu sempre al mar? Per què?
- Quant de temps creieu que passa des que comença la història fins que s'acaba?
- Quantes històries diferents podem trobar dins d'aquesta història?

Crítiques/profundes

- A tu et sembla que t'agradaria tenir una aventura amb la Magenta?
- T'agradaria ser una balena? Per què?
- T'agradaria semblar-te amb la manera de ser de la Magenta? Per què?
- Què fas tu per tenir amics nous?
- Quan us he ensenyat el llibre abans de començar, què heu pensat? Heu pensat que us agradaria? Ara que l'hem llegir, penseu alguna cosa diferent?
- Us ha fet pensar en algun altre conte que coneixeu? En quin?
- Si no tingués imatges, creieu que us hauria agradat igual?
- El recomanaríeu? I què en diríeu?

Activitats de síntesis o de resum

- Inventar-se un títol nou pel conte.
- Per parelles, reexplicar el conte oralment.
- En una segona narració de l'àlbum ens podríem centrar més en:
 - les paraules clau del text, escriure-les a la pissarra, fer-ne una llista.
 - els diferents plans que ha utilitzat l'il·lustrador: primer pla, pla general, pla picat.
- Fer una breu presentació de l'autora, Carme Solé Vendrell i de l'il·lustrador, Jaume Escala (veure annex).
- Entorn al coneixement i ús de la biblioteca de l'escola: explicar què és un àlbum il·lustrat, on els tenim a la nostra biblioteca, quin teixell porten.
Conèixer les parts d'un llibre: portada, contraportada, llom, guarda de davant, guarda de darrere, editorial.
- Penjar la imatge de la portada en el racó de contes que expliquem i parlar entorn a aquests llibres: temàtica, gustos i preferències, el que més ens ha agradat i per què, el que no ens ha agradat gens i per què... Podeu concloure fent una classificació sobre els gustos de l'alumnat i debatent al voltant de les causes per les quals a uns alumnes agrada més una tipologia i a uns altres, unes altres. En cada cas podreu fer la classificació que convingui segons l'alumnat.
- Introduïu, a continuació, la importància dels dibuixos dins d'un conte. Com seria aquell mateix text si no tingués imatge? Les paraules, per si mateixes, descriuen els personatges o els acabem de conèixer a partir dels dibuixos?

7. PROPOSTA D'ALTRES ÀLBUMS IL·LUSTRATS

	<p>Títol: El lleó de la biblioteca Autor: Michelle Knudsen Il·lustrador: Kevin Hawkes Edició: Barcelona: Ekaré, 2007</p>	<p>Una història IDEAL per explicar (a la biblioteca, per suposat, però també a casa o a l'escola). Amb il·lustracions de gran format i d'estil clàssic i un llenguatge clar i planer que busca transmetre el missatge d'aquest àlbum: fins i tot a la biblioteca hi pot haver una raó de pes per no seguir les normes.</p>
	<p>Títol: La princesa del Vendrell. Autor: Patacrúa. Il·lustrador: Javier Solchaga Edició: Barcelona: OQO Editora 2006</p>	<p><i>La princesa del Vendrell</i> és un conte acumulatiu clàssic, adaptat en el desenllaç i en la forma de presentació. Amb aquest tipus de contes els nens aprenen a relacionar, a establir connexions, generalitzacions i prediccions. Parteix de la presentació del personatge que dona títol al llibre i d'un esdeveniment narrat amb una frase breu: "Aquesta és la garsa que va robar l'anell de la princesa del Vendrell".</p>
	<p>Títol: Les princeses també es tiren pets. Autor: Ilan Brenman. Il·lustrador: Ionit Zilberman Edició: Animallibres 2011.</p>	<p>Aquest àlbum il·lustrat està protagonitzat per les clàssiques princeses, perfectes, impecables, precioses. És un llibre molt enginyós, té grans tocs d'humor i ironia i dona una visió diferent i molt més original, d'aquesta figura que sobretot les nenes tenen mitificada, la princesa.</p>

8. ANNEX

8.1. BIOGRAFIA DE L'AUTOR: JAUME ESCALA

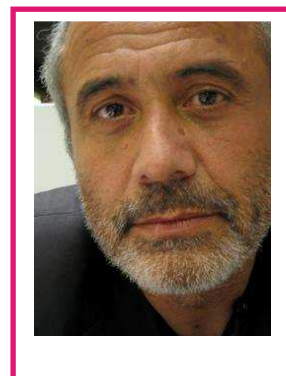
Barcelona, 1958.

Cantautor i escriptor.

Es va retirar l'any 2000 invocant el seu cansament per les dificultats per tirar endavant. Ho va fer després de gravar dos àlbums

de rock i country, "Terres de Catalunya" i "Nascuts a Catalunya",

en els quals el músic buscava convertir-se en una mena de Springsteen català.

Ha publicat dos llibres: "Els nens del mar" (Premi Octogone La Fonte, Albertville, 1992) i "Brrrgg..." (Premi Crítica Serra d'Or de Literatura Infantil i Juvenil en 1993), tots dos il·lustrats per Carme Solé i Vendrell i ha col·laborat a la premsa i la ràdio.

Actualment, a l'any 2012, continua col·laborant amb premsa; i des de l'emissora de ràdio, COM.

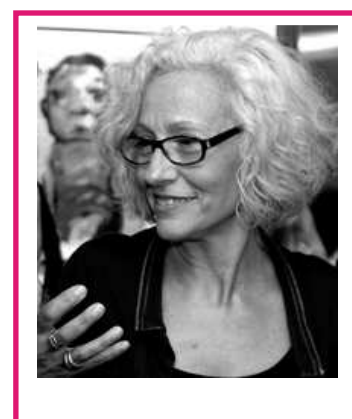
8.2. BIOGRAFIA DE LA IL·LUSTRADORA: CARME SOLÉ I VENDRELL

Barcelona, 1 d'agost de 1944.

Il·lustradora i pintora de projecció internacional.

Estudia pintura a l'Escola Massana de Barcelona. Edita el seu primer llibre el 1968, i des d'aleshores ha il·lustrat més de 700 títols entre àlbums i llibres de text.

El 1981 Blackie edita el seu primer llibre com autora del text i les il·lustracions *The boy with the Umbrella* (*El nen del paraigües*). Després han seguit altres títols, entre ells *Jon's Moon* (*La lluna d'en Joan*) que es publica en diversos idiomes i edicions. Aquest títol la situa entre els il·lustradors de referència a escala internacional. Ha publicat en diversos països, tals com Regne Unit, França, Itàlia, Alemanya,

EUA, Canadà, Noruega, Holanda, Dinamarca, Brasil, Taiwan, Japó, i Corea entre d'altres.

Els seus llibres tracten temàtiques molt diverses, per a diferents grups d'edat, explorant sempre noves tècniques i estils. La seva obra segueix la rica tradició catalana d'il·lustració, creant escola en noves generacions d'artistes. Col·labora regularment amb diferents revistes per a infants, *Pomme d'Api*, *Cavall Fort*, *Tretzevents* Sòcia Fundadora de l'Associació professional d'Il·lustradors de Catalunya.

Ha estat distingida amb nombrosos premis entre els quals destaquen: Janusz Korczak 1979, Nacional de il·lustración 1979, Catalònia 1984, Critici in Erba 1992, Octogone la Fonte 1992, Creu de Sant Jordi 2006. També fa treballs de cartellisme, animació, escenografia, dramaturgia i direcció de teatre.

Des del 1992 compagina la seva activitat amb la pintura, on destaquen els seus retrats d'infants, Nens del mar i Nens de la guerra. El 2004, l'Ajuntament de Barcelona li encarrega un mural per la pau "Ibtihal", per al Fòrum de les Cultures 2004.

9. BIBLIOGRAFIA

- BADIA, M. i LLADÓ, C. *Els il·lustrats: una descoberta, diverses veus*. [En línia]. Departament d'Ensenyament, 2013.
<http://xtec.gencat.cat/web/.content/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/0072/ab0743e6-1498-447a-82f3-5ad10c1f1e1c/llegint_imatges.pdf> [Consulta: 20 d'abril de 2016]
- CASSANY, Daniel i altres. *Ensenyar llengua*. 7a edició. Barcelona: Editorial Graó, 2002. 558 pàgines. (Didàctica de la llengua i la literatura, 106)
- COLOMER, Teresa. *Albumes ilustrados y cambio de valores en el cambio de siglo*. A: COLOMER, Teresa i altres. *Cruce de miradas. Nuevas aproximaciones al libro álbum*. Barcelona : Banco del Libro, Universidad de Barcelona, Gretel, 2010.
- COMOTTO, Agustin. *El gust per la lectura 2010-11 "Llegint imatges"* [En línia]. <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/ab0743e6-1498-447a-82f3-5ad10c1f1e1c/llegint_imatges.pdf> [Consulta: 20 d'abril de 2016]
- DURAN, Teresa. *Àlbums i altres lectures. Anàlisi dels llibres per a infants*. Barcelona: Rosa Sensat, 2007. 237 pàgines. (Referents, 2).
- GIL, Rosa. *L'àlbum il·lustrat: gaudi literari o recurs imprescindible per a l'aprenentatge lector?*. A: *La lectura i l'escriptura al cicle inicial. Propòsits i reptes*. Articles de didàctica de la llengua i de la literatura, 55. Barcelona: Graó, 2011. Pàgines 42-52
- MOLIST, Pep *Els llibres tranquils. El curs de la vida a través de la literatura infantil*. Lleida: Pagès editors, 2003. 168 pàgines (Argent viu).
- MOLIST, Pep. *Dins del Mirall*. Barcelona: Graó, 2008. 190 pàgines.
- QUERALT, E. *Llegir, més enllà de les lletres: Interioritats de didàctica de la lectura*. Lleida: Pagès editors, 2012.
- VYGOTSKY, Lev. *Pensamiento y Lenguaje*. Barcelona: Paidós Ibérica, 2010. 240 pàgines.